

Dendrochronologische datering van de zolder en de plafondbalken van de verdieping van de Tweebakmarkt 50 8911KX Leeuwarden. Opnamedatum 10-8-2017.

IdCode	Locatie	Hout						CC	T-waarde	Kalender	
			Ringen	Wan	Spintgrens	Spint	Eindjaar				Kapjaar
FR14901	Spant 1 dekbalk R	eiken	212	n	j	16	0				
FR14902	Spant 1 krommer L	eiken	70	n	j	1	1576	1590 ± 5	0,65	7,1	FRQuspNL/DE
FR14903	Spant 4 krommer R	eiken	133	j	j	30	1589	1589	0,45	5,7	FRQuspNL/DE
FR14904	Spant 4 dekbalk	eiken	181	n	j	6	1580	1589 ± 5	0,68	12,4	FRQuspNoors1
FR14905	Spant 5 krommer L	eiken	85	n	j	24	1585	1586 ± 5	0,54	5,9	FRQuspNL/DE
FR14906	Moerbalk 2	eiken	181	n	n	0	1546	ná 1546	0,74	14,9	FRQuspNoors1
FR14907	Moerbalk 3	eiken	190	n	n	0	1547	ná 1547	0,66	12,0	FRQuspNoors1
FR14990	2/3/5	.wid	133				1589	1589	0,58	8,1	FRQuspNL/DE
FR14991	4/6/7	.wid	224				1580	1589 ± 5	0,81	20,8	FRQuspNoors1

Conclusie: Boorstaal FR14903 heeft een wan en is van het kapjaar is 1589. Daarmee valt de bouw van de zolder en de onderliggende verdieping te verwachten op **1590-91**.

Op de zolder is het meeste hout afkomstig uit de grensregio tussen Nederland en Duitsland. De samengestelde meetreeks FR 14990 laat een herkomst van dit hout zien uit het gebied van West-Falen. Het hout van de twee onderzochte moerbalken van de verdieping én het hout gebruikt voor dekbalk 4 en dekbalk 1 op de zolder is afkomstig uit Noorwegen. Hiermee kan worden gesteld dat de constructie van de zolder bestaat uit hout afkomstig uit Noorwegen en uit de grensregio van Nederland-Duitsland.

De moerbalken van de verdieping zijn zodanig diep gekantrecht dat er geen wan of spintovergang meer te vinden is.

Dendrochronologische datering van de zolder en de plafondbalken van de verdieping van de Tweebaksmarkt 50 8911KX Leeuwarden. Opnamedatum 10-8-2017.

Wan: de buitenste, laatste, en dus de jongste jaarring die een boom heeft gevormd

Spint: de buitenste, open houtvaten van een boom waardoor de sapstroom omhoog gaat

Eindjaar: het jaar van de laatste ring die nog gemeten kan worden. In het geval dat de laatste jaarring een wan is, is het eindjaar ook het kapjaar. Als de laatste ring geen wan is, kan er alleen maar gesteld worden dat de boom ná het gemeten eindjaar is geveld.

Eiken heeft maar een beperkt aantal spintringen. Daarom bestaat bij eiken de mogelijkheid, wanneer er geen wan is maar er wel spintringen zijn, dat alsnog met behoorlijke zekerheid bepaald kan worden in welk jaar de boom is geveld.

Bij grenen geeft de overgang naar spinthout te weinig zekerheid om iets over het kapjaar van de boom te kunnen zeggen omdat het spinthout van grenen erg veel jaarringen kan hebben.

Kapjaar: het jaar dat een boom is gekapt. Dat hoeft niet hetzelfde jaar te zijn als het eindjaar!

Verskil bouwjaar en kapjaar: Uit de vergelijking van het dendrochronologisch vastgestelde kapjaar van bomen en de geschreven bronnen blijkt dat gebouwen over het algemeen binnen 1 à 2 jaar na de kap van het hout werden opgericht. In een heel enkel geval kan dat verschil tot 4 jaar oplopen.

Jaarringen: Voor een goede datering zijn minimaal 80 jaarringen nodig, maar liefst veel meer. In het geval dat er maar een 60-tal jaarringen zijn kan geprobeerd worden om meerdere meetreeksen met dezelfde context (meetreeksen uit hetzelfde object met eenzelfde herkomst en een hoge correlatie ten opzichte van elkaar) met elkaar te verbinden om zo toch een langere reeks te kunnen genereren.

Referentie: De referenties zijn de kalenders aan de hand waarvan het hout gedateerd wordt. Deze geven ook een indicatie over de herkomst van het hout. Dit is een dynamisch systeem dat voortdurend in ontwikkeling is. De verwachting is dat het land van herkomst (de provenance) steeds beter bepaald zal kunnen worden.

Correlatie coëfficiënt en t-waarde: De correlatie geeft aan hoezeer twee getallenreeksen op elkaar lijken. Dat kunnen twee meetreeksen ten opzichte van elkaar zijn of een meetreeks ten opzichte van een kalender. De t-waarde combineert de correlatie coëfficiënt met het aantal jaren dat de te vergelijken reeksen met elkaar overlappen. Hoe meer jaren hoe beter. De t-waarde is het belangrijkste.

Wid: Een .wid is een datafile van een samengestelde meetreeks als resultante van de samenvoeging van meerdere andere meetreeksen. Het is dus geen houtstaal. In het geval dat er meerdere stalen uit één stuk hout zijn genomen worden de meetreeksen van die stalen gemiddeld. Het kan ook zijn dat er een "middelcurve" wordt gemaakt van meerdere stalen, afgenomen van één onderzoeksobject, die duidelijk uit hetzelfde herkomstgebied komen en een hoge correlatie laten zien. Door de meetreeksen van sterk op elkaar lijkende stalen samen te voegen ontstaat een middelcurve, die wordt opgeslagen in een .wid-file. Deze middelcurven dateren over het algemeen beter tegen een kalender.

Voor een uitleg over historisch bouwhout zie: <http://wp.me/p7MH2q-7O>